A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2011. június 16. *

A T-199/08. sz. ügyben,

a **Ziegler SA** (székhelye: Brüsszel [Belgium], képviselik: J.-L. Lodomez és J. Lodomez ügyvédek)

felperesnek

az **Európai Bizottság** (képviselik kezdetben: A. Bouquet és O. Beynet, később: A. Bouquet és N. von Lingen, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

az EK [81.] cikk és az EGT-megállapodás 53. cikke szerinti eljárás[ban] (COMP/38.543 – „nemzetközi költöztetési szolgáltatások”-ügy) 2008. március 11-én hozott C (2008) 926 végleges bizottsági határozat megsemmisítése iránti kérelem, valamint másodlagosan a felperesre kiszabott bírság törlése vagy csökkentése iránti kérelem tárgyában,

* Az eljárás nyelve: francia.

A TÖRVÉNYSZÉK (nyolcadik tanács),

tagjai: S. Papasavvas, elnökként eljárva, N. Wahl és A. Dittrich (előadó) bírák,

hivatalvezető: T. Weiler tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. április 27-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

Tényállás

A – *A jogvita tárgya*

1 Az EK [81.] cikk és az EGT-megállapodás 53. cikke szerinti eljárás[ban] (COMP/38.543 – „nemzetközi költöztetési szolgáltatások”-ügy) 2008. március 11-én hozott C (2008) 926 végleges bizottsági határozat (a továbbiakban: határozat) szerint, amelynek összefoglalóját az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* 2009. augusztus 11-i számában (HL C 188., 16. o.) tették közzé, a felperes, a Ziegler SA az árak közvetlen

vagy közvetett rögzítésére, a piac felosztására és a közbeszerzési eljárás manipulálására irányuló kartellben vett részt a nemzetközi költöztetési szolgáltatások piacán Belgiumban. Az Európai Közösségek Bizottsága előadja, hogy a kartell csaknem 19 éven keresztül (1984 októberétől 2003 szeptemberéig) működött. Tagjai rögzítették az árakat, hamis árajánlatokat (úgynevezett „látszatárajánlatokat") tettek az ügyfeleknek, és egy pénzügyi kompenzációs rendszer (a továbbiakban: jutalékok) révén kölcsönösen kártalanították egymást az elutasított ajánlatokért.

B – *A felperes*

2 A felperest 1908-ban a Transports internationaux, Ziegler et Cie cégnév alatt alapították. A felperes 1981 óta a Ziegler cégnevet használja, és 1983-ban részvénytársasággá alakult. A költöztetési tevékenységgel 2003 decemberéig a felperes egyik részlege foglalkozott. A Ziegler „Költöztetés" részlege 2003. december 11-én tevékenységiág-áthelyezés keretében a Euro Time társasághoz került, amely a Ziegler-csoport részét képezi, és amelynek a cégneve Ziegler Relocation SA-ra módosult.

3 A Ziegler családi vállalkozásnak nevezi magát, amely természetes személyekhez – kivétel nélkül a vállalkozás alapítóinak lemenői – és két, szintén a Ziegler családhoz kötődő holdingtársasághoz tartozik.

4 A 2006. december 31-én lezárt pénzügyi évben a Ziegler 124 millió euró saját forgalmat, leányvállalataival együtt pedig 244 420 326 euró konszolidált forgalmat ért el. Honlapján olyan holdingtársaságként mutatja be magát, amely egy „csoportnak" nevezett, közel 1,5 milliárd eurós forgalmat elérő és több mint 4000 személyt alkalmazó nagy európai logisztikai hálózatot irányít.

C – *A közigazgatási eljárás*

5 A határozat szerint a Bizottság hivatalból indította meg az eljárást, mivel olyan információkkal rendelkezett, amelyek szerint egyes, a nemzetközi költöztetések ágazatában tevékenykedő belga társaságok olyan megállapodásokban vettek részt, amelyek az EK 81. cikkben foglalt tilalom hatálya alá eshetnek.

6 Így az [EK 81.] és az [EK 82.] cikk végrehajtásáról szóló első, 1962. február 6-i 17. tanácsi rendelet (HL 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.) 14. cikkének (3) bekezdése alapján 2003 szeptemberében az Allied Arthur Pierre NV, az Interdean NV, a Transworld International NV és a Ziegler társaságnál be nem jelentett vizsgálatokat végeztek. E vizsgálatokat követően az Allied Arthur Pierre a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közlemény (HL 2002. C 45., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 155. o., a továbbiakban: 2002. évi engedékenységi közlemény) alapján mentesség, illetve a bírság csökkentése iránti kérelmet nyújtott be. Az Allied Arthur Pierre elismerte a jutalékokra és a látszatárajánlatokra vonatkozó megállapodásokban való részvételét, felsorolta a részt vevő versenytársakat, többek között egy a Bizottság szervezeti egységei által korábban nem ismert versenytársat, és a szóbeli nyilatkozatait megerősítő dokumentumokat nyújtott be.

7 Az [EK] 81. és [EK] 82. cikkben meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 18. cikke alapján írásban több tájékoztatáskérést intéztek a versenyellenes megállapodásokban részt vevő vállalkozásokhoz, a versenytársakhoz, valamint egy szakmai szervezethez. A kifogásközlést 2006. október 18-án fogadták el, és több társasággal közölték. A kifogásközlésre valamennyi címzett válaszolt. Képviselőik – az Amertranseuro International Holdings Ltd, a Stichting Administratiekantoor Portielje, a Team Relocations Ltd és a Trans Euro Ltd képviselői kivételével – éltek a Bizottság aktájában foglalt dokumentumokba való betekintési jogukkal, amely dokumentumok kizárólag a Bizottság helyiségeiben voltak hozzáférhetők. A betekintést 2006. november 6. és 29. között tették lehetővé számukra. A meghallgatásra 2007. március 22-én került sor.

8 Az Allied Arthur Pierre 2007. július 6-án további bizonyítékokat nyújtott be az 1988 után az Allied Arthur Pierre-t, az Interdeant és a Zieglert érintő látszatárajánlatokra és jutalékokra vonatkozó megállapodásokkal kapcsolatban. A „tényállást" 2007. augusztus 23-án megküldték valamennyi félnek, jelezve, hogy a Bizottság e bizonyítékokat fel kívánja használni az Allied Arthur Pierre-rel, az Interdeannel és a Zieglerrel szemben. A Bizottság a tényállás mellékleteként valamennyi félnek megküldte e bizonyítékok másolatát. A felek lehetőséget kaptak álláspontjuk ismertetésére.

9 A Bizottság 2008. március 11-én elfogadta a határozatot.

D – *A határozat*

10 A Bizottság azt állítja, hogy a határozat címzettjei, köztük a felperes, a nemzetközi költöztetési szolgáltatások ágazatában Belgiumban kartellben vettek részt, illetve felelősek azért. A kartell résztvevői legalább 1984-től 2003-ig rögzítették az árakat, felosztották egymás között az ügyfeleket, és manipulálták a közbeszerzési eljárásokat. Ennélfogva elkövették az EK 81. cikk egységes és folyamatos megsértését.

11 A Bizottság szerint az érintett szolgáltatások magukban foglalják mind a természetes személyek – azaz magánszemélyek, valamint vállalkozások, illetve közintézmények alkalmazottai – javainak, mind pedig a vállalkozások, illetve közintézmények javainak költöztetését. E költöztetések jellemzője, hogy Belgium jelenti azok kiindulási, illetve célpontját. Figyelemmel továbbá azon tényre, hogy a kérdéses, nemzetközi költöztetéssel foglalkozó társaságok mindegyike Belgiumban rendelkezik székhellyel, és a kartell Belgiumban folytatta tevékenységét, a Bizottság megállapította, hogy a kartell földrajzi központja Belgium.

12 A Bizottság a nemzetközi költöztetési szolgáltatások területén Belgiumban létrejött kartell résztvevőinek összesített forgalmát a 2002-es évre vonatkozóan 41 millió euróra becsülte. Mivel az ágazat méretét körülbelül 83 millió euróra becsülte, a részt vevő vállalkozások összesített piaci részesedését körülbelül 50%-ban állapította meg.

13 A Bizottság kifejti, hogy a kartell különösen arra irányult, hogy magas árakat vezessenek be és tartsanak fenn, és ezzel egy időben, illetve ezt követően egymás között olyan különböző formában felosszák a piacot, mint az árakra vonatkozó megállapodások, a piac hamis árajánlatok (látszatárajánlatok) rendszere révén való felosztására vonatkozó megállapodások, valamint az elutasított ajánlatok vagy az ajánlattételtől való tartózkodás esetén pénzügyi kompenzációt nyújtó rendszerre (jutalékok) vonatkozó megállapodások.

14 A Bizottság megállapítja, hogy 1984 és a 90-es évek eleje között a kartell többek között az árak rögzítésére vonatkozó írásbeli megállapodások alapján működött. Ezzel párhuzamosan bevezették a jutalékokat és a látszatárajánlatokat is. A jutalék a végső ár olyan rejtett eleme, amelyet a fogyasztónak kellett megfizetnie, anélkül hogy megfelelő ellenszolgáltatást kapott volna érte. Olyan pénzösszeget jelent ugyanis, amelyet a nemzetközi költöztetésre vonatkozó szerződést elnyerő költöztető társaságnak kellett megfizetnie azon versenytársak számára, amelyek nem kapták meg a szerződést, függetlenül attól, hogy ez utóbbiak szintén benyújtottak-e ajánlatot, vagy tartózkodtak attól. Azon költöztető társaságoknak járó egyfajta pénzügyi kompenzációról van tehát szó, amelyek nem nyerték el a szerződést. A kartell tagjai kölcsönösen számlázták a jutalékokat az elutasított vagy olyan ajánlatok után, amelyek megtételétől tartózkodtak, fiktív szolgáltatásokra hivatkozva, és e jutalékok összegét kiszámlázták az ügyfeleknek. A Bizottság szerint úgy kell tekinteni, hogy e magatartás a Belgiumban nyújtott nemzetközi költöztetési szolgáltatások árainak közvetett rögzítését jelenti.

15 E kartell tagjai együttműködtek olyan látszatárajánlatok tételében is, amelyek tévesen elhitették az ügyfelekkel, azaz a költöztetést fizető munkáltatókkal, hogy versenyen

alapuló kritériumok szerint választhatnak. A látszatárajánlat az ügyfélnek vagy a költöző személynek olyan költöztető társaság által tett álárajánlat, amely nem szándékozott a költöztetést végrehajtani. Látszatárajánlatok tétele keretében a szerződést elnyerni kívánó költöztető társaság (a továbbiakban: kérelmező társaság) úgy járt el, hogy az intézmény vagy a vállalkozás közvetlenül vagy a költözni kívánó személy révén közvetve több árajánlatot kapjon. E célból a kérelmező társaság megjelölte versenytársainak azon árat, biztosításidíj-mértéket és raktározási költségeket, amelyeken a szolgáltatást számlázniuk kellett. Ezt követően ezen, a kérelmező társaság által javasolt árnál magasabb árat adták meg a látszatárajánlatokban. A Bizottság szerint, mivel a munkáltató rendszerint a legalacsonyabb árat ajánló költöztető társaságot választja, az ugyanazon nemzetközi költöztetésben érintett társaságok főszabály szerint előre tudták, melyikük nyerheti el az e költöztetésre vonatkozó szerződést.

16 Továbbá a Bizottság kiemeli, hogy a költöztető társaság által kért ár magasabb lehetett, mint amilyen egyébként lett volna, mivel az ugyanazon költöztetésben érintett többi társaság olyan látszatárajánlatokat tett, amelyekben a kérelmező társaság által megjelölt ár szerepelt. Például a Bizottság a határozat (233) preambulumbekezdésében az Allied Arthur Pierre 1997. július 11-i belső e-mailjét idézi, amely szerint: „[A]z ügyfél két [látszatárajánlatot] kért, így magasabb árat kérhetünk." Ennélfogva a Bizottság úgy érvel, hogy az ügyfeleknek tett látszatárajánlatokkal manipulálták a közbeszerzési eljárást, ily módon az összes ajánlatban szándékosan a kérelmező társaság áránál magasabb árakat jelöltek meg, illetve ezen árak mindenképpen magasabbak voltak, mint amilyenek versenykörnyezetben lettek volna.

17 A Bizottság előadja, hogy e megállapodások 2003-ig fennálltak. Szerinte ezen összetett tevékenységek ugyanazon célt szolgálták, azaz az árak rögzítését, a piac felosztását és így a verseny torzítását.

18 Következésképpen a Bizottság elfogadta a határozat rendelkező részét, amelynek 1. cikke a következőképpen szól:

„A következő vállalkozások Belgiumban a nemzetközi költöztetési szolgáltatások árainak közvetlen és közvetett rögzítésével, a piac egy részének egymás közötti felosztásával, valamint a közbeszerzési eljárás manipulálásával a megjelölt időszakokban megsértették az [EK] 81. cikk (1) bekezdését:

[…]

j) [a Ziegler] 1984. október 4-től 2003. szeptember 8-ig.”

19 Következésképpen a Bizottság a határozat 2. cikkének l) pontjában 9,2 millió euró bírságot szabott ki a felperesre.

20 A bírságok összegének kiszámítása érdekében a Bizottság a határozatban az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról szóló közleményében (HL 2006. C 210., 2. o., a továbbiakban: 2006. évi iránymutatás) bemutatott módszert alkalmazta.

21 A Bizottság 2009. július 24-én elfogadta a határozatot két másik címzett által eszközölt eladások értéke tekintetében módosító C (2009) 5810 végleges határozatot.

Az eljárás és a felek kérelmei

22 A Törvényszék Hivatalához 2008. június 3-án benyújtott keresetlevelével a felperes előterjesztette a jelen keresetet.

23 A Törvényszék elnöke a T-199/08. R. sz., Ziegler kontra Bizottság ügyben 2009. január 15-én hozott végzésével (az EBHT-ban nem tették közzé) elutasította a felperesnek a határozat 2. cikke l) pontja végrehajtásának felfüggesztésére irányuló ideiglenes intézkedés iránti kérelmét. A Bíróság elnöke a C-113/09. P(R). sz., Ziegler kontra Bizottság ügyben 2010. április 30-án hozott végzésével (az EBHT-ban nem tették közzé) elutasította a felperes e végzés ellen benyújtott fellebbezését.

24 Az előadó bíró jelentése alapján a Törvényszék (nyolcadik tanács) úgy határozott, hogy megnyitja a szóbeli szakaszt, és néhány kérdést intéz a Bizottsághoz, valamint bizonyos dokumentumok benyújtását kéri tőle, aminek a Bizottság az előírt határidőn belül eleget is tett. Továbbá a Törvényszék a 2010. március 9-i végzésével elrendelte, hogy a Bizottság nyújtsa be a határozat bizalmas változatát. E dokumentumot nem közölték a felperessel. A Törvényszék, mivel a bizalmas szövegrészek vizsgálata után úgy vélte, hogy e dokumentum nem tartalmaz a jogvita eldöntéséhez szükséges információkat, úgy határozott, hogy a dokumentumot nem csatolja az ügy irataihoz, és azt visszaszolgáltatta a Bizottságnak.

25 A Törvényszék a 2010. április 27-i tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előadásait és a Törvényszék által feltett kérdésekre adott válaszaikat.

26 A felperes azt kéri, hogy a Törvényszék:

– a határozatot semmisítse meg;

– másodlagosan törölje a kiszabott bírságot;

– harmadlagosan lényegesen csökkentse e bírság összegét;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

27 Ezenkívül a felperes kéri, hogy a Törvényszék a határozatának meghozatala előtt rendelje el a teljes közigazgatási aktának a Törvényszék Hivatalához való benyújtását.

28 A Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:

– a keresetet utasítsa el;

– a felperest kötelezze a költségek viselésére.

A jogkérdésről

29 A felperes öt, a határozat megsemmisítésére irányuló jogalapra, valamint négy, a bírság törlésére, illetve csökkentésére irányuló másodlagos jogalapra hivatkozik.

A – *A határozat megsemmisítésére irányuló jogalapok*

1. *Az EK 81. cikk (1) bekezdésének alkalmazásához szükséges feltételek értékelése során elkövetett nyilvánvaló mérlegelési hibákra és téves jogalkalmazásra alapított, első jogalapról*

a) A felek érvei

30 Először is a felperes úgy érvel, hogy a piacnak a Bizottság által elfogadott meghatározása túlságosan megszorító. Belátja, hogy a „Belgiumból kiinduló és oda irányuló nemzetközi költöztetési szolgáltatások" a keresleti oldalon nem felcserélhetők a „nemzetközi költöztetési" szolgáltatásokkal, de azt állítja, hogy a kínálati oldalon fennáll a felcserélhetőség. A Bizottság tehát nem szűkítheti le a piacot kizárólag azon társaságokra, amelyek „Belgiumból kiinduló és oda irányuló nemzetközi költöztetési" szolgáltatásokat nyújtanak, hanem elhelyezkedésüktől függetlenül figyelembe kellett volna vennie minden olyan társaságot, amely „nemzetközi költöztetési szolgáltatásokat" nyújt. A felperes kifejti, hogy a külföldi társaságoknak a belga piacon való erőteljes jelenléte azt bizonyítja, hogy a földrajzi piacot nem lehetett kizárólag Belgiumra korlátozni.

31 Másodszor a felperes azt kifogásolja, hogy a Bizottság túlbecsülte a piacon tevékenykedő társaságok forgalmát, és ennélfogva a piac méretét. Úgy érvel, hogy a nemzetközi költöztetések ágazatában tevékenykedő társaságok által elért forgalom megfelelő megközelítése megköveteli a nemzetközi költöztetés keretében alvállalkozóként elért forgalom és a nemzetközi költöztetést irányító társaságként elért forgalom közötti különbségtételt. A felperes szerint az érintett társaságok forgalmának, a piac teljes méretének és e vállalkozások piaci részesedéseinek meghatározása érdekében kizárólag azokkal a nemzetközi költöztetésekkel elért forgalmat lehetett figyelembe venni, amelyek esetén a társaság „irányító társaságként" járt el. A felperes kiemeli, hogy a Bizottság ezen érvet figyelembe vette, és a bírság kiszámításakor a forgalom ezen részét levonta. Ezen okokból a felperes úgy véli, hogy 2002-ben nem 4 114 500 euró, hanem 2 897 000 euró volt a forgalma.

32 Harmadszor a felperes azt állítja, hogy következésképpen a Bizottság nem bizonyította a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettségét, mivel nem érték el a *„de minimis* közleményben" foglalt 40 millió eurós küszöbértéket. Úgy érvel, hogy több társaság úgy nyilatkozott, hogy becsléseik megközelítőek, és annak elkerülése érdekében, hogy ne vegyék fel kétszer ugyanazon forgalmat a becslésbe, a bejelentett forgalomból le kellett vonni az alvállalkozóként elért forgalmat. A felperes a válaszában hozzáteszi, hogy nem érték el az érintett vállalkozások piaci részesedései összegének 5%-os küszöbértékét sem. Mindenesetre az e közleményben foglalt vélelmek nem elegendők a kereskedelem érzékelhető érintettségének bizonyításához.

33 A Bizottság kiemeli, hogy a kartell célja a verseny korlátozása volt. Következésképpen nem szükséges meghatározni az érintett piacot – amit nem is határozott meg –, és a felperes ezzel kapcsolatos érvelése hatástalan. Továbbá a piac meghatározására alapított érv azért is hatástalan, mert – még ha meg is kellett volna határozni a piacot, és

az tágabb lett is volna – ez nem eredményezheti a határozat megsemmisítését, mivel a felperes nem vitatja a kartell fennállását.

34 A teljesség kedvéért a Bizottság azt állítja, hogy a felperes érvelése megalapozatlan. Azon tény, hogy külföldi gazdasági szereplők a Belgiumból kiinduló vagy oda irányuló költöztetési szolgáltatások területén versenyezhetnek a belga társaságokkal, és e piacot a külföldi társaságok erőteljes jelenléte jellemzi, nem mond ellent a Bizottság azon ténybeli megállapításának, miszerint a kartell földrajzi központja Belgium volt.

35 A piac méretét illetően a Bizottság előadja, hogy amennyiben a felperes érvei az [EK] 81. cikk (1) bekezdése szerint a versenyt érzékelhetően nem korlátozó, csekély jelentőségű *(de minimis)* megállapodásokról szóló bizottsági közleményre (HL 2001. C 368., 13. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 125. o.) utalnak, ezen érvek hatástalanok, mivel a különösen súlyos korlátozások, azaz többek között az árak rögzítése és a piacok felosztása, mindig tiltottak, függetlenül az érintett vállalkozások piaci részesedéseitől.

36 Amennyiben a felperes az [EK] 81. és [EK] 82. cikkben szereplő, a kereskedelemre gyakorolt hatás fogalmáról szóló iránymutatásra (HL 2004. C 101., 81. o., a továbbiakban: 2004. évi iránymutatás) hivatkozik, érvei szintén megalapozatlanok, illetve hatástalanok. A Bizottság így kifejti, hogy a 2004. évi iránymutatás (52) bekezdésében foglalt negatív vélelem két együttes feltételre, azaz 40 millió eurónál kisebb forgalomra és 5%-nál kisebb piaci részesedésekre utal. Márpedig a Bizottság úgy vélte, hogy e két feltétel egyike sem teljesül. Ezenkívül a 2004. évi iránymutatás (53) bekezdésében foglalt pozitív vélelem kimondja, hogy olyan megállapodás esetén, amely a tagállamok közötti kereskedelmet jellegénél fogva érintheti, elegendő, ha a két vagylagos feltétel egyike teljesül.

37 A viszonválasz szakaszában a Bizottság hozzáteszi, hogy a tagállamok közötti kereskedelem érintettségét a költöztetések határokon átnyúló jellegére is alapozta, és vitatja a válaszban felhozott azon érv elfogadhatóságát, miszerint a jelen ügyben az 5%-os küszöbértéket nem érték el.

38 A Bizottság továbbá azt állítja, hogy az ágazat gazdasági értékére vonatkozó becslések tartalmazták az alvállalkozásban elért forgalmat. Hangsúlyozza, hogy a szóban forgó ágazat méretének becsléséhez két módszert alkalmazott, és mindkettő 83 millió eurós értéket, tehát 50%-os összesített piaci részesedést eredményezett. A bírságok kiszámításának alapjául figyelembe veendő eladások értékének kiszámításakor azonban a Bizottság valamennyi résztvevő esetében elfogadta, hogy az alvállalkozásban eszközölt értékesítéseket hagyják figyelmen kívül.

b) A Törvényszék álláspontja

39 Az első jogalap három részből áll, amelyeket együtt kell megvizsgálni, mivel egymással szorosan összefüggnek. Az első rész ugyanis a piac meghatározására, a második pedig az érintett piac méretére, valamint az érintett vállalkozások piaci részesedéseire vonatkozik. Ennek alapján a felperes a harmadik jogalapjával a Bizottságnak a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettségére vonatkozó megállapítását vitatja.

40 Előzetesen a Bizottság azon érvét kell megvizsgálni, amely szerint az érintett piac téves meghatározására, valamint e piac méretének és az érintett vállalkozások piaci részesedéseinek téves becslésére alapított kifogások hatástalanok.

Előzetes észrevételek

41 A Bizottság úgy érvel, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint a verseny nyilvánvaló korlátozása esetén nem szükséges meghatározni az érintett piacot. Mivel a jelen ügyben a kartell célja valóban a verseny nyilvánvaló korlátozása volt, a Bizottság szerint nem volt szükséges meghatározni az érintett piacot, és a felperes érvelése következésképpen hatástalan.

42 Ezen érvelés nem fogadható el.

43 A EK 81. cikk (1) bekezdésének alkalmazásakor a Bizottságnak valóban nem kell bizonyítania azon megállapodások vagy magatartások tényleges versenyellenes hatásait, amelyek célja a verseny akadályozása, korlátozása vagy torzítása (a Bíróság 56/64. és 58/64. sz., Consten és Grundig kontra Bizottság egyesített ügyekben 1966. július 13-án hozott ítélete [EBHT 1966., 429., 496. o.], és a Bíróság C-219/95. P. sz., Ferriere Nord kontra Bizottság ügyben 1997. július 17-én hozott ítéletének [EBHT 1997., I-4411. o.] 12–15. pontjában megerősített, a Törvényszék T-143/89. sz., Ferriere Nord kontra Bizottság ügyben 1995. április 6-án hozott ítéletének [EBHT 1995., II-917. o.] 30. pontja).

44 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azonban az EK 81. cikk (1) bekezdése nem alkalmazható, ha a kartellnek a Közösségen belüli kereskedelemre vagy a versenyre gyakorolt hatása nem „érzékelhető". A megállapodás ugyanis kikerül az EK 81. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom hatálya alól, ha csak jelentéktelen mértékben korlátozza a versenyt, illetve érinti a tagállamok közötti kereskedelmet (a Bíróság 56/65. sz. LTM-ügyben 1966. június 30-án hozott ítélete [EBHT 1966., 337., 360. o.], az 5/69. sz. Völk-ügyben 1969. július 9-én hozott ítéletének [EBHT 1969., 295. o.] 7. pontja és a C-306/96. sz. Javico-ügyben 1998. április 28-án hozott ítéletének [EBHT 1998., I-1983. o.] 12. és 17. pontja; a Törvényszék T-213/00. sz., CMA CGM és társai kontra Bizottság ügyben 2003. március 19-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-913. o.] 207. pontja).

45 Következésképpen a Bizottság az EK 81. cikk alapján hozott határozatban köteles meghatározni a piacot, ha e nélkül nem lehetséges eldönteni, hogy a kérdéses megállapodás vagy összehangolt magatartás alkalmas-e arra, hogy érintse a tagállamok közötti kereskedelmet, és azt, hogy célja vagy hatása a verseny akadályozása, korlátozása vagy torzítása (a Törvényszék T-62/98. sz., Volkswagen kontra Bizottság ügyben 2000. július 6-án hozott ítéletének [EBHT 2000., II-2707. o.] 230. pontja).

46 Márpedig a felperes az első jogalap keretében a Bizottságnak az EK 81. cikk ezen alkalmazási feltételeire vonatkozó értékelését kérdőjelezi meg, mivel a piac meghatározása és mérete, valamint a figyelembe vett piaci részesedések valójában csak előfeltételek (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-29/92. sz., SPO és társai kontra Bizottság ügyben 1995. február 21-én hozott ítéletének [EBHT 1995., II-289. o.] 75. pontját).

47 Ami a verseny korlátozásának érzékelhető jellegét illeti, a keresetlevélből mindazonáltal nem tűnik ki egyértelműen, hogy a felperes ezzel kapcsolatban kifogást kíván emelni, mivel a fenti 44. pontban hivatkozott Völk-ügyben hozott ítéletre való egyszerű hivatkozáson túl a másodlagosan előadott első jogalap keretében a felperes – úgy tűnik – nem tesz különbséget a verseny korlátozásának és a tagállamok közötti kereskedelem érintettségének érzékelhető jellege között. Ennélfogva a *de minimis* szabály megsértésére alapított kifogás tehát – feltételezve, hogy azzal éltek – a Törvényszék eljárási szabályzata 44. cikke 1. §-ának c) pontja értelmében, amely rendelkezés részletes vitatást követel meg, elfogadhatatlan.

48 Ami a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettségét illeti, úgy tűnik, hogy a felperes olykor összekeveri a *de minimis* közleményt és a 2004. évi iránymutatást. Egyértelmű azonban, hogy első jogalapja keretében – noha a „*de minimis* közleményről" beszél – valójában a 2004. évi iránymutatásra hivatkozik. A felperes ugyanis kifejezetten megkérdőjelezte azt, hogy a Bizottság bizonyította a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettségét (a fenti 32. pont). Ezen okból el kell utasítani a Bizottság azon állítását, miszerint a felperes a válasz szakaszában új érvet hozott fel,

mivel a válaszban említett 5%-os küszöbérték nem új jogalap, hanem csupán az egyik felhozott jogalap kiegészítése.

49 A határozatban a Bizottság a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettségének bizonyítása érdekében a 2004. évi iránymutatására támaszkodik, amely az érintett vállalkozások piaci részesedései és konszolidált forgalma tekintetében alsó határokat állapít meg. Márpedig ezen iránymutatás (55) bekezdése szerint az iránymutatás (52) és (53) bekezdésében foglalt, a piaci részesedések 5%-os küszöbértékének alkalmazása az érintett piac előzetes meghatározását feltételezi.

50 Következésképpen, amennyiben az érintett piac téves meghatározására, valamint e piac méretének és az érintett vállalkozások piaci részesedéseinek téves becslésére alapított kifogások a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettségének értékelésére utalnak, e kifogások nem hatástalanok. E következtetést nem kérdőjelezi meg azon tény, hogy a felperes nem vitatta a kartell fennállását, mivel ennek elismerése nem foglalja magában annak elismerését, hogy e kartell a kereskedelmet érzékelhetően érintette. Továbbá a Bizottság állításával ellentétben az ilyen érintettség hiánya – amely érintettség az EK 81. cikk (1) bekezdésének alkalmazási feltétele – a Bizottság hatáskörének hiánya miatt a határozat megsemmisítését eredményezné.

A tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettségéről

51 A határozat (373) preambulumbekezdésében a Bizottság úgy véli, hogy 2004. évi iránymutatása szerint feltételezhető a megállapodások hatásainak érzékelhető jellege, mivel a kérdéses költöztető társaságok piaci részesedéseinek összege meghaladja Belgiumban a nemzetközi költöztetési szolgáltatások piacának 5%-át, a felek által az érintett szolgáltatásokkal elért forgalom pedig meghaladja a 40 millió eurót. A jelen ügyben a kérdéses költöztető társaságok 2002-ben több mint 41 millió eurós

forgalmat értek el, és piaci részesedéseik összege körülbelül 50%. Továbbá a Bizottság a viszonválaszban úgy érvel, hogy a határozat (372) preambulumbekezdésében a kereskedelem érintettségének bizonyítása érdekében a költöztetések határokon átnyúló jellegére is támaszkodott. Meg kell tehát vizsgálni, hogy a Bizottság a határozatban bizonyította-e a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettségét.

– A határokon átnyúló jellegről

52 Először is a kérdéses költöztetések határokon átnyúló jellegét illetően meg kell állapítani, hogy e jelleget, amely nem vitatott, nem szabad összekeverni a tagállamok közötti kereskedelem érintettsége „érzékelhető" jellegének kérdésével.

53 Ugyanis az, ha valamennyi határokon átnyúló ügylet automatikusan alkalmas lenne arra, hogy a tagállamok közötti kereskedelmet érzékelhetően érintse, teljesen megfosztaná tartalmától az érzékelhető jelleg fogalmát, amely az EK 81. cikk (1) bekezdésének az ítélkezési gyakorlat által kialakított alkalmazási feltétele. E tekintetben a Bizottság a tárgyaláson elismerte továbbá, hogy még cél általi jogsértés esetén is szükséges, hogy a jogsértés alkalmas legyen arra, hogy a Közösségen belüli kereskedelmet érzékelhetően érintse. Ez egyébként a 2004. évi iránymutatásból is kitűnik, mivel az iránymutatás (53) bekezdésében foglalt pozitív vélelem csak azon megállapodásokra vagy magatartásokra alkalmazandó, amelyek jellegüknél fogva alkalmasak arra, hogy érintsék a tagállamok közötti kereskedelmet.

54 A tárgyaláson a Bizottság azonban a Bíróság 311/85. sz. Vereniging van Vlaamse Reisbureaus ügyben 1987. október 1-jén hozott ítéletére (EBHT 1987., 3801. o.) hivatkozott azon állításának alátámasztása érdekében, miszerint a költöztetések határokon átnyúló jellege önmagában elegendő volt a hatáskörének megalapozásához. Márpedig meg kell állapítani, hogy ezen ítélet, és különösen annak 18. pontja nem foglalkozik a

kereskedelem érintettsége érzékelhető jellegének problematikájával. E kifejezést ezen ítélet még csak nem is említi.

55 Mindenesetre a határozat egyáltalán nem tartalmaz olyan indokolást, amely kizárólag a kérdéses költöztetések határokon átnyúló jellegére támaszkodna. Közelebbről mind szövegéből, mind pedig összefüggéseiből kitűnik, hogy a határozat (372) preambulumbekezdése, amely a fenti 54. pontban hivatkozott Vereniging van Vlaamse Reisbureaus ügyben hozott ítéletet nem említi, nem hivatott bizonyítani a kereskedelem érintettségének érzékelhető jellegét.

– A 40 millió eurós küszöbértékről

56 A 40 millió eurós küszöbértéket illetően a felperes azt kifogásolja, hogy a Bizottság túlbecsülte a kartell résztvevőinek összesített forgalmát.

57 A felperes kérelmének helyt adva a Törvényszék a Bizottságot bizonyos dokumentumok benyújtására kérte annak érdekében, hogy a felperesnek teljes mértékben lehetőséget adjon e forgalom vitatására. A Bizottság így benyújtotta a határozat többi címzettjének küldött kifogásközlésre adott válaszok nem bizalmas változatát, valamint a Bizottság tájékoztatáskéréseire adott válaszaikat. A tárgyaláson azonban a felperes jelezte, hogy nem hoz fel a Bizottság által benyújtott dokumentumokra alapított érvet. Ennélfogva, amennyiben feltételezzük, hogy a Bizottságnak az alvállalkozásra vonatkozó megközelítése helyes, az értékesítések összege tehát a 40 millió eurós küszöbérték felett maradna, még akkor is, ha figyelembe vesszük a (fenti 21. pontban hivatkozott) C (2009) 5810 határozatot, amely a konszolidált forgalomból több mint 600 000 eurót levon.

58 Meg kell azonban állapítani, hogy megalapozott a felperes azon érve, miszerint különbséget kell tenni az alvállalkozóként elért forgalom és a nemzetközi költöztetést irányító társaságként elért forgalom között. Annak elkerülése érdekében ugyanis, hogy kétszer vegyék fel ugyanazon forgalmat az érintett értékesítésekre vonatkozó becslésbe, a kérdéses szolgáltatásokkal elért forgalomból le kell vonni az alvállalkozóként elért forgalmat. Ellenkező esetben egyetlen költöztetés esetén ez utóbbi forgalom először a szolgáltatást irányító társaság forgalmában, másodszor pedig az alvállalkozó forgalmában is szerepelne. Ezenkívül az alvállalkozó a forgalmát nem a végső fogyasztónak szánt költöztetési szolgáltatások piacán bonyolította le.

59 A Bizottság által a határozat (530) preambulumbekezdésében annak igazolása érdekében adott magyarázat, hogy a bírság kiszámítása keretében miért zárta ki ezen értékesítéseket, egyébként meggyőző. Nem adhat azonban magyarázatot arra, hogy miért kellene kétszer felvenni ugyanazon forgalmat a piac méretére vonatkozó becslésbe annak eldöntése érdekében, hogy fennáll-e a kereskedelem érzékelhető érintettsége. Ezen becslés és a kartell résztvevőinek összesített forgalmára vonatkozó becslés tehát nyilvánvaló hibában szenved.

60 E megállapítást a Bizottságnak a Törvényszék írásbeli és szóbeli kérdéseire adott válaszai is megerősítik.

61 A Bizottság először is a 2004. évi iránymutatás (54) bekezdésével próbált érvelni. Márpedig e rendelkezés csupán az ugyanazon cégcsoport társaságai közötti értékesítéseket zárja ki, az alvállalkozás kérdésével azonban egyáltalán nem foglalkozik. E rendelkezés nem alapozhatja meg különösen azon *e contrario* érvet, amelyre – úgy tűnik – a Bizottság hivatkozik.

62 Másodszor a Bizottság az írásbeli válaszában úgy érvelt, hogy a megközelítése nem eredményezi „szükségszerűen" ugyanazon költöztetés kétszeres figyelembevételét, mivel egyrészről bizonyos számú belga költöztető nem képezte a kartell részét,

másrészről pedig az alvállalkozás bizonyos esetekben külföldi költöztetők részére valósult meg. A Bizottság tehát hallgatólagosan belátja, hogy a többi esetben e megközelítés eredményeképpen kétszer vették figyelembe az alvállalkozóként elért forgalmat. Ezenkívül a Bizottság a tárgyaláson elismerte, hogy kétszer számolta a forgalmat, amikor az alvállalkozás a kartell két résztvevője között valósult meg. Továbbá elismerte, hogy amennyiben a módszerét e tekintetben kijavítanák, a 40 millió eurós küszöbértéket már nem érnék el.

63 A fentiekből kitűnik, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a jelen ügyben a 40 millió eurós küszöbértéket elérték.

– Az 5%-os küszöbértékről

64 Az 5%-os küszöbértéket illetően a felperes úgy érvel, hogy a Bizottságnak meg kellett volna határoznia a piacot, és ennek keretében valamennyi „nemzetközi költöztetési szolgáltatást” figyelembe kellett volna vennie.

65 E második kifogást illetően el kell utasítani azon állítást, miszerint a Bizottság túl szűk piacból indult ki. A Bizottság helyesen emelte ki, hogy a kartell célja az volt, hogy a Belgiumból kiinduló vagy oda irányuló nemzetközi költöztetések ágazatában korlátozza a versenyt. A kérdéses költöztetéseket ugyanis az jellemezte, hogy Belgium volt a kiindulási, illetve célpontjuk, és a kartell Belgiumban folytatta tevékenységét. Továbbá a Bizottság a piac méretére vonatkozó becslésében figyelembe vette a külföldi társaságok e piacon elért forgalmát. Következésképpen a Bizottság megalapozottan állapította meg, hogy az érintett szolgáltatások a Belgiumban nyújtott nemzetközi költöztetési szolgáltatások voltak.

66 A piac meghatározásának hiányára alapított kifogást illetően meg kell állapítani, hogy a piaci részesedés kiszámítása logikai előfeltételként megköveteli e piac meghatározását. Ahogyan ugyanis a Törvényszék a fenti 49. pontban már kiemelte, a 2004. évi iránymutatás (55) bekezdése kifejezetten elismeri, hogy „[a] piaci részesedéssel kapcsolatos értékhatár alkalmazásához meg kell határozni az érintett piacot, amely az érintett termékpiacból és az érintett földrajzi piacból áll". E kötelezettség egyértelműen kitűnik e bekezdés más nyelvi változataiból (például angolul: „it is necessary" és németül: „muss").

67 Továbbá a Bizottság által elfogadott iránymutatások kötelező jellegét illetően a Bíróság már megállapította, hogy az érintett intézmény ilyen magatartási szabályok elfogadásával és közzétételével, mikor is kijelenti, hogy ezentúl e szabályokat fogja alkalmazni az általuk érintett esetekre, korlátozza magát mérlegelési jogköre gyakorlásában, és nem térhet el e szabályoktól, anélkül hogy ne tenné ki magát adott esetben felelősségre vonásnak az általános jogelveknek – mint az egyenlő bánásmód vagy a bizalomvédelem elvének – a megsértése címén (a Bíróság C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítéletének [EBHT 2005., I-5425. o.] 211. pontja).

68 Márpedig nem vitás, hogy a Bizottság nem tartotta be a 2004. évi iránymutatás (55) bekezdésében megállapított kötelezettséget. Beadványaiban és a tárgyaláson nem csupán azon álláspontja mellett tartott ki, hogy nem volt köteles meghatározni az érintett piacot, hanem amellett is, hogy azt nem is határozta meg. Következésképpen a Bizottság azon megállapítását, miszerint az 5%-os küszöbértéket elérték, főszabály szerint el kellene utasítani.

69 A jelen ügy körülményei között azonban a Törvényszék úgy véli, hogy a Bizottság mégis jogilag megkövetelt módon bizonyította, hogy a 2004. évi iránymutatás (53) bekezdésében megfogalmazott vélelemben foglalt második vagylagos feltétel teljesül.

70 A Bizottság ugyanis a határozat (88)–(94) preambulumbekezdésében elég részletesen bemutatta a kérdéses ágazatot, ideértve a kínálatot, a keresletet és a földrajzi kiterjedést is. Ennélfogva a Bizottság pontosan behatárolta az érintett szolgáltatásokat, valamint a piacot. A Törvényszék úgy véli, hogy az ágazat ilyen bemutatása elegendő lehet, amennyiben elég részletes ahhoz, hogy a Törvényszék megvizsgálhassa a Bizottság alapvető állításait, és amennyiben ez alapján az összesített piaci részesedés teljes bizonyossággal messze meghaladja az 5%-os küszöbértéket.

71 E tekintetben először is ki kell emelni, hogy a Bizottság megalapozottan állapította meg, hogy az érintett szolgáltatások a Belgiumban nyújtott nemzetközi költöztetési szolgáltatások voltak (a fenti 66. pont). Másodszor ez alapján a Bizottság a piac méretét 83 millió euróra, a kartell résztvevőinek összesített piaci részesedését pedig körülbelül 50%-ra becsülte. E számadatokat a C (2009) 5810 határozatból (a fenti 21. pont) és az alvállalkozásként elért értékesítések kizárásából (a fenti 59. pont) eredő kiigazítások figyelembevétele érdekében ki kell igazítani, ami a Bizottság szerint több mint 20 millió eurós összesített forgalmat és közel 30%-os összesített piaci részesedést eredményez. E piaci részesedés azonban még mindig jóval az 5%-os küszöbérték felett van. Harmadszor a Törvényszék kérdéseire válaszolva a tárgyaláson maga a felperes is megállapította, hogy ahhoz, hogy az 5%-os küszöbértéket ne haladják meg, a piac méretének legalább 435 millió eurónak kellene lennie. Márpedig kizárólag úgy lehetne elérni az érintett piac ilyen méretét, ha sokkal tágabb piacból indulnánk ki, mint a Belgiumban nyújtott nemzetközi költöztetési szolgáltatások piaca, amely piacot azonban a Bizottság helyesen határozta meg érintett piacként.

72 E körülmények között a Törvényszék úgy véli, hogy a Bizottság kivételesen támaszkodhatott a 2004. évi iránymutatás (53) bekezdésének második vagylagos feltételére, anélkül hogy kifejezetten meghatározta volna az ezen iránymutatás (55) bekezdése értelmében vett piacot.

73 Végül, ahogyan a Bizottság helyesen kiemelte, a 2004. évi iránymutatás (53) bekezdésében foglalt pozitív vélelem keretében annak bizonyításához, hogy a tagállamok közötti kereskedelem érintettsége érzékelhető jellegű, elegendő, ha a két vagylagos feltétel közül az egyik teljesül.

74 Ebből következik, hogy a felperes első jogalapját el kell utasítani.

2. *Az EK 81. cikk (1) bekezdésének végrehajtása során elkövetett nyilvánvaló mérlegelési hibákra és téves jogalkalmazásra alapított, második jogalapról*

75 E jogalap három részből áll. Az első két rész a bírság enyhítő körülmények miatti csökkentésére irányul. A harmadik részben a felperes gazdasági és pénzügyi nehézségei miatt kéri a bírság csökkentését.

a) A felek érvei

76 Először is a felperes úgy érvel, hogy a Bizottság tudott a látszatárajánlatok rendszerének fennállásáról, és azt éveken keresztül tűrte. A magatartásról tudtak a Bizottság alkalmazottai, és az a szervezeti egységei keretében olyannyira elterjedt volt, hogy érthetetlen, hogy a Bizottság arról sosem szerzett tudomást. A látszatárajánlatok területén megállapított jogsértések több mint 30%-a a Bizottság alkalmazottait érinti. Azon érvet illetően, miszerint a Bizottságnak mint intézménynek nem volt tudomása e rendszerről, a felperes azt állítja, hogy „pusztán kitalációról" van szó. Továbbá e magatartásról főigazgatók, igazgatók, egységvezetők és biztosok is tudtak. A Bizottság mégis tűrte e rendszert, és hagyta, hogy alkalmazottai abból hasznot húzzanak.

77 A felperes úgy véli, hogy a Bizottság, amely évekig semmit nem tett annak érdekében, hogy véget vessen a látszatárajánlatokkal kapcsolatos magatartásnak, e hozzáállásával bizonyos bizonytalanságot teremtett azon kérdés tekintetében, hogy e magatartás jogsértésnek minősül-e, vagy sem. E körülmény és a Bizottság késedelmes beavatkozása igazolja a bírság csökkentését.

78 Másodszor a felperes azt állítja, hogy a látszatárajánlatok rendszere nem kartellből vagy összehangolt magatartásból eredt, hanem piaci igényre válaszolt, mivel a látszatárajánlatokat maguk az ügyfelek kérték. Következésképpen rendkívül nehéz lett volna az érintett vállalkozások számára, hogy e látszatárajánlatok tételét megtagadják, anélkül hogy azon veszélynek tennék ki magukat, hogy ügyfeleikben nemtetszést váltanak ki, és elveszítik őket.

79 Harmadszor a felperes az őt több éve sújtó gazdasági és pénzügyi nehézségekre hivatkozik. E tekintetben a Bizottság nem értékelte helyesen a felperes által előadott körülményeket, noha a 2006. évi iránymutatás (35) bekezdése értelmében a Bizottság figyelembe veheti a vállalkozás fizetőképességének a sajátos társadalmi és gazdasági környezetben fennálló hiányát. A felperes kiemeli, hogy kizárólag az arra való hivatkozás, hogy a bírság a 2006-ban elért világméretű forgalmának csak 3,76%-át teszi ki, nem elegendő a fizetőképességének meghatározásához. Valójában csődhöz közeli helyzetben van.

80 A Bizottság ezen érveket cáfolja, és megjegyzi, hogy inkább a bírság összegére vonatkozó jogalapról van szó.

b) A Törvényszék álláspontja

81 A keresetlevélnek „A határozat megsemmisítésére irányuló jogalapok” című részében előadott második jogalap állítólag az „EK 81. cikk (1) bekezdésének végrehajtása során elkövetett nyilvánvaló mérlegelési hibákon és téves jogalkalmazáson” alapul.

Pedig csak a bírság enyhítő körülmények, valamint gazdasági és pénzügyi nehézségek miatti csökkentésére irányul, nem a határozat megsemmisítésére. Noha a felperes a tárgyaláson tiltakozott a jogalap átminősítése ellen, meg kell állapítani, hogy a keresetlevélben kizárólag azt állítja, hogy a hivatkozott körülmények igazolják „a bírság csökkentését". Következésképpen a Törvényszék ezen érvekre akkor tér majd ki, amikor a bírság összegére vonatkozó jogalapokat vizsgálja meg (a lenti 150. és az azt követő pontok).

3. *Az indokolási kötelezettség megsértésére alapított, harmadik jogalapról*

82 E jogalap keretében a felperes a bírság alapösszegének kiszámítását illetően (első rész), valamint a gazdasági és pénzügyi nehézségein alapuló érvének elutasítását illetően (második rész) az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozik.

a) A felek érvei

83 A felperes úgy érvel, hogy a jogsértés súlyát illetően a Bizottság megelégedett azzal, hogy a figyelembe veendő eladások értékének arányát egyéb magyarázat nélkül 17%-ban állapította meg. Ugyanígy az elrettentés címén alkalmazott kiegészítő összeget illetően a Bizottság egyéb magyarázat nélkül a legalacsonyabb sávot, azaz a 17%-ot vette figyelembe. Így a bírság összegére vonatkozó indokolás pusztán csak formális, és a felperes nem érti, hogy a Bizottság milyen módszer alkalmazásával jutott ezen eredményre. A Bizottság a megállapított jogsértéseket „a legsúlyosabbak"

közé sorolja. A 2006. évi iránymutatás (23) bekezdése szerint az arányt tehát „a legmagasabb szinten" kellett volna megállapítani. A Bizottság azonban ezen arányt alig magasabb szinten állapította meg, mint e skála fele, anélkül hogy kifejtette volna e döntésének okait, és anélkül hogy hivatkozott volna arra, mely körülmények és tényezők vezették őt ezen eredményre.

84 Gazdasági és pénzügyi nehézségeit illetően a felperes kiemeli, hogy a Bizottság ezen érvelést pusztán arra hivatkozva utasította el, hogy a Ziegler esetében kiszámított bírság a vállalkozás 2006-ban elért világméretű forgalmának csak 3,76%-át teszi ki. Azonban, noha a Bizottság nem köteles a felperes által hivatkozott összes érvvel kapcsolatban állást foglalni, a felperes szerint nem hagyhatja figyelmen kívül a felperes teljes érvelését. A Bizottság ezzel megsértette a felperes meghallgatáshoz való jogát is.

85 A Bizottság vitatja ezen érveket, és megjegyzi, hogy a bírság megállapítására vonatkozó indokolásnak különösen a jogsértés súlyával vagy a fizetőképességgel kapcsolatos esetleges hibái nem eredményeznék a határozat megsemmisítését.

b) A Törvényszék álláspontja

86 Előzetesen meg kell állapítani, hogy az e jogalap keretében hivatkozott kifogások is csak a kiszabott bírságra vonatkoznak, nem pedig a jogsértés megállapítására. Ahogyan a Bizottság helyesen rámutatott, az indokolási kötelezettségnek a bírság megállapításával kapcsolatos megsértése nem eredményezné a határozat egészének megsemmisítését. A lényeges eljárási szabályok ilyen megsértése ugyanis csak a határozatnak a bírságokat kiszabó 2. cikkét érintené.

87 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 253. cikkben előírt indokolásnak, amely az EK 230. cikk értelmében vett lényeges eljárási szabálynak minősül, a kérdéses jogi aktus természetéhez kell igazodnia, és abból világosan és egyértelműen ki kell tűnnie az aktust kibocsátó intézmény érvelésének oly módon, hogy az érdekeltek megismerhessék a meghozott intézkedés indokait, a hatáskörrel rendelkező bíróság pedig gyakorolhassa felülvizsgálati jogkörét. Nem szükséges, hogy az indokolás valamennyi releváns ténybeli és jogi elemre kitérjen, mivel azt a kérdést, hogy a jogi aktus indokolása megfelel-e az EK 253. cikk követelményeinek, nem pusztán a szövegére figyelemmel kell megítélni, hanem az összefüggéseire, valamint az érintett területre vonatkozó jogszabályok összességére tekintettel is (a Bíróság C-121/91. és C-122/91. sz., CT Control (Rotterdam) és JCT Benelux kontra Bizottság egyesített ügyekben 1993. július 6-án hozott ítéletének [EBHT 1993., I-3873. o.] 31. pontja, és a C-367/95. P. sz., Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben 1998. április 2-án hozott ítéletének [EBHT 1998., I-1719. o.] 63. pontja; a Törvényszék T-82/00. sz., Bic és társai kontra Tanács ügyben 2001. április 5-én hozott ítéletének [EBHT 2001., II-1241. o.] 24. pontja).

88 A jogalap első részét illetően meg kell állapítani, hogy a bírság alapösszegének – ideértve az elrettentés céljából alkalmazott kiegészítő összeget is – megállapítására vonatkozó indokolás valóban nem túl részletes. A Bíróság azonban kimondta, hogy a Bizottság teljesíti indokolási kötelezettségét, amikor határozatában megjelöli azon mérlegelendő tényezőket, amelyek lehetővé tették számára az elkövetett jogsértés súlyának értékelését, anélkül hogy köteles lenne azokat részletesebben kifejteni, vagy a bírság kiszámításának módjára vonatkozó számszerű tényezőket feltüntetni (lásd a Törvényszék T-236/01., T-239/01., T-244/01–T-246/01., T-251/01, és T-252/01. sz., Tokai Carbon és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. április 29-én hozott ítéletének [EBHT 2004., II-1181. o.] 252. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

89 A jelen ügyben a Bizottság a határozat (542) preambulumbekezdésében kifejtette azon okokat, amelyek alapján megállapította a jogsértés különösen súlyos jellegét, azaz maguknak a megállapított nyilvánvaló versenykorlátozásoknak a jellegét. Továbbá ugyanezen preambulumbekezdésben kifejtette, hogy miért nem vizsgálta meg a jogsértés földrajzi kiterjedését és hatását, azon ítélkezési gyakorlatra hivatkozva, miszerint nyilvánvaló korlátozások esetén a jogsértés különösen súlyosnak minősíthető, anélkül hogy szükséges lenne, hogy az ilyen magatartásokat meghatározott földrajzi kiterjedés vagy sajátos hatás jellemezze (a Törvényszék T-241/01. sz.,

Scandinavian Airlines System kontra Bizottság ügyben 2005. július 18-án hozott ítéletének [EBHT 2005., II-2917. o.] 84. és 85. pontja, valamint a T-49/02-T-51/02. sz., Brasserie nationale és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. július 27-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-3033. o.] 178. és 179. pontja). Ebből következik, hogy ezen ítélkezési gyakorlat fényében a Bizottság megfelelően megindokolta a jogsértés „különösen súlyosnak" való minősítését.

90 Először is azonban kívánatosnak tűnik, hogy a Bizottság a bírságok kiszámítását illetően alátámassza az indokolást annak érdekében, hogy a vállalkozások részletesen megismerhessék a velük szemben kiszabott bírság kiszámításának módját. Általánosabban ez a közigazgatás fellépésének átláthatóságát szolgálhatja, a Törvényszék számára pedig megkönnyítheti korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlását, amelynek keretében a Törvényszéknek a megtámadott határozat jogszerűségén túl a kiszabott bírság megfelelő jellegét is értékelnie kell (a Bíróság C-248/98. P. sz., KNP BT kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I-9641. o.] 46. pontja).

91 Másodszor ki kell emelni, hogy a Bizottság által hivatkozott ítélkezési gyakorlat a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az [ESZAK] 65. cikk (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatásra (HL 1998. C 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 171. o.) hivatkozik, és az iránymutatások elfogadását megelőző időre nyúlik vissza. A 2006. évi iránymutatás azonban a bírságok kiszámítása területén alapvető módszertani változást eredményezett. Közelebbről a jogsértések három („enyhe", „súlyos" és „különösen súlyos") kategóriába való sorolását eltörölték, és a pontosabb különbségtétel lehetővé tétele érdekében egy 0-tól 30%-ig terjedő skálát vezettek be. Ezenkívül a bírság alapösszege ezentúl „az eladások értékéhez bizonyos meghatározott mértékben arányik; az arányszámot a jogsértés súlyosságának függvényében állapítják meg, és a jogsértés éveinek számával szorozzák meg" (a 2006. évi iránymutatás (19) bekezdése). Általános szabály szerint „az eladások értékének szóban forgó arányát akár 30%-ban is megállapíthatják" (a (21) bekezdés). Az árak rögzítéséről, a piac felosztásáról és a termelés korlátozásáról szóló horizontális megállapodások esetén, amelyek „természetüknél fogva a legsúlyosabb versenykorlátozások közé számítanak", a figyelembe vett eladások arányát általában „a legmagasabb szinten" kell megállapítani (a (23) bekezdés).

92 E körülmények között a Bizottság főszabály szerint már nem elégedhet meg azzal, hogy kizárólag a jogsértés „különösen súlyosnak" való minősítését indokolja, a figyelembe vett értékesítések arányának megállapítását azonban nem. Ahogyan fentebb megállapításra került, a bírságok területén a Bizottság rendelkezésére álló mérlegelési mozgástér szükségszerű velejárója az indokolási kötelezettség, amely lehetővé teszi a jogalany számára a meghozott intézkedés indokainak megismerését, a Törvényszék számára pedig felülvizsgálati jogkörének gyakorlását.

93 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a határozat (543) preambulumbekezdésében a Bizottság e mértéket 17%-ban, azaz alig magasabb szinten állapította meg, mint e skála fele, és választását csupán a jogsértés „különösen súlyos" jellegével indokolta. A Bizottság azonban nem fejtette ki részletesebben, hogy a jogsértés „különösen súlyosnak" való minősítése miért vezette a 17%-os mérték megállapításához, nem pedig „legmagasabb szinten" egy jóval nagyobb arány megállapításához. Ezen indokolás csak abban a helyzetben lehet elegendő, ha a Bizottság a legsúlyosabb korlátozásokra előirányzott sáv alsó határához igen közeli mértéket alkalmaz, amely egyébként igen kedvező a felperes számára. Ebben az esetben ugyanis nincs szükség olyan további indokolásra, amely az iránymutatásban rejlő indokolást meghaladja. Ha azonban a Bizottság magasabb mértéket kívánt volna alkalmazni, részletesebb indokolással kellett volna szolgálnia.

94 Mivel az elrettentés céljából alkalmazott kiegészítő összeget illetően a határozat (556) preambulumbekezdése az (542) preambulumbekezdésre hivatkozik, és a sáv alsó határa ugyanaz, a fenti megfontolások az ezen összeg megállapításának indokolására vonatkozó kifogásokra is vonatkoznak. Ennélfogva a jogalap első részét el kell utasítani.

95 Ami a jogalapnak a felperes gazdasági és pénzügyi nehézségeivel kapcsolatos második részét illeti, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint különbséget kell tenni az indokolás hiányára vagy elégtelenségére alapított kifogás, valamint a határozat indokainak – a tényállás téves megállapításából vagy téves jogi mérlegelésből eredő – pontatlanságára

alapított kifogás között. Ez utóbbi szempont a határozat érdemi jogszerűségének felülvizsgálatára, nem pedig a lényeges eljárási szabályok megsértésének vizsgálatára vonatkozik, vagyis nem alapozhatja meg az EK 253. cikk megsértését (a fenti 87. pontban hivatkozott Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben hozott ítélet 67. és 72 pontja, valamint a Törvényszék T-84/96. sz., Cipeke kontra Bizottság ügyben 1997. november 7-én hozott ítéletének [EBHT 1997., II-2081. o.] 47. pontja).

96 A jelen ügyben a Bizottság a felperes érvelésére a határozat (632) preambulumbekezdésében válaszolt, amelyben megállapította, hogy a bírság a 2006-ban elért világméretű forgalmának csak 3,76%-át teszi ki, ami úgy tekinthető, hogy eleget tesz az indokolási kötelezettségnek. Amennyiben elfogadnánk, hogy ezen egyszerű számítás nem elegendő a felperes fizetőképességének meghatározásához, e körülmény a határozat érdemi jogszerűségére, nem pedig az indokolási kötelezettség megsértésére vonatkozna (lásd a lenti 165. és az azt követő pontokat). Ennélfogva a jogalap második részét el kell utasítani.

97 Ebből következik, hogy a harmadik jogalapot el kell utasítani.

4. *A védelemhez való jog megsértésére alapított, negyedik jogalapról*

98 A negyedik és az ötödik jogalap a védelemhez való jog állítólagos megsértésére vonatkozik. A tisztességes eljáráshoz való jog és a gondos ügyintézés általános elvének megsértésére alapított, negyedik jogalap keretében a felperes a Bizottság pártatlanságát kérdőjelezi meg.

a) A felek érvei

99 A felperes azt állítja, hogy mivel a kérdéses látszatárajánlatok nagy részét a Bizottság alkalmazottai kérték, a Bizottságnak át kellett volna adnia az ügyet a belga versenyhatóságoknak. A Bizottság ugyanis, amely saját bevallása szerint a vitatott magatartások sértettje, ezen ügyben egyszerre volt bíró és fél is. Következésképpen fennáll az részrehajlás objektív veszélye.

100 A felperes szerint e részrehajlást bizonyítja különösen azon körülmény, hogy a Bizottság ugyanazon esetet többször is felhasznált, ami lehetővé tette számára a megállapított jogsértések számának mesterséges növelését. Továbbá a részrehajlás veszélye abban is kifejeződött, hogy a határozat összességében rendkívül súlyosnak értékeli a helyzetet, noha a kérdéses magatartások valójában igen mellékesek voltak.

101 Végül a felperes a „Tárgyalásra készített jelentéssel kapcsolatos észrevételek" című dokumentumban és a tárgyaláson is úgy érvelt, hogy a határozat elfogadását követően a Bizottság mindenfajta beosztású alkalmazottai – még a Bizottság távozó tagja is – továbbra is kértek látszatárajánlatokat az érintett költöztetőktől.

102 A Bizottság úgy érvel, hogy a részrehajlás állítólagos objektív veszélyét illetően az érv mint megsemmisítési jogalap nem helytálló, és megalapozatlan.

b) A Törvényszék álláspontja

103 A felperes úgy érvel, hogy a Bizottság magatartása súlyosan korlátozta a védelemhez való jogának gyakorlását, így a határozatot meg kell semmisíteni. Márpedig e kérelem megalapozatlan.

104 A felperes ugyanis nem vitatta, hogy a Bizottság a jelen ügyben hatáskörrel rendelkezik arra, hogy határozatot hozzon az EK 81. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban. Továbbá az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a Bizottság objektivitásának állítólagos hiánya nem minősül a védelemhez való jog olyan megsértésének, amely a megtámadott határozat megsemmisítését eredményezheti, hanem a bizonyítékok értékelésének vagy a határozat indokolásának felülvizsgálata keretében elvégzett vizsgálat részét képezi (lásd a Törvényszék T-191/98., T-212/98-T-214/98. sz., Atlantic Container Line és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletének [EBHT 2003., II-3275. o.] 464. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

105 Következésképpen a jelen jogalap mint megsemmisítési jogalap hatástalan.

106 A teljesség kedvéért ki kell emelni, hogy e jogalap szintén megalapozatlan. A felperes által hivatkozott elemek ugyanis nem bizonyítják a Bizottságnak vagy valamely alkalmazottjának a határozatban kifejeződésre jutó állítólagos elfogultságát (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-31/99. sz., ABB Asea Brown Boveri kontra Bizottság ügyben 2002. március 20-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-1881. o.] 105. pontját). Azon állítás, miszerint a Bizottság „mesterségesen növelte a megállapított jogsértések számát", megalapozatlan. Noha ugyanazon költöztetés vonatkozásában, amely esetében látszatárajánlatot tettek, vagy jutalékot fizettek, több dokumentum is fel van tüntetve a határozathoz mellékelt táblázatban, ez nem „növeli" a jogsértést, hanem csupán azt mutatja, hogy ugyanazon költöztetésre több dokumentum is vonatkozik. Azon érvet illetően, miszerint a kérdéses magatartások nem voltak elterjedtek, hanem „igen mellékesek", elegendő megállapítani, hogy a kartell körülbelül 20 évig volt életben, és a piac körülbelül 30%-át érintette (lásd a fenti 71. pontot), valamint elegendő a felperes azon állításaira utalni, miszerint a magatartás piaci igényre válaszolt, és annyira elterjedt volt, hogy „rendkívül nehéz lett volna, hogy e látszatárajánlatok tételét megtagadja, anélkül hogy azon veszélynek tenné ki magát, hogy ügyfeleiben nemtetszést vált ki, és elveszíti őket". Végül a felperes által a tárgyalásra készített jelentéssel kapcsolatos észrevételekben és a tárgyaláson hivatkozott érveket illetően meg kell állapítani, hogy azok szintén nem támasztják alá azon állítását, miszerint a Bizottság az ügy vizsgálata során részrehajló volt. E tekintetben a felperes nem bizonyítja,

hogy az egyes alkalmazottak terhére rótt magatartás, amennyiben azt bizonyítottnak vesszük, hogyan sérthette volna a tisztességes eljáráshoz való jogot.

107 Ebből következik, hogy a negyedik jogalapot el kell utasítani.

5. *A védelemhez való jog megsértésére alapított, ötödik jogalapról*

108 Az ötödik jogalap az iratbetekintési jognak és a gondos ügyintézés elvének megsértésén alapul.

a) A felek érvei

109 A felperes azt kifogásolja, hogy a Bizottság megtagadta tőle a kifogásközlésre a többi címzett által adott válaszokba, valamint a Bizottság tájékoztatáskéréseire adott válaszokba való betekintést. A vizsgálati akta lényegében az állítólagos kartellben részes felek egyikétől származó iratokból, dokumentumokból és nyilatkozatokból állt össze. A Bizottság a tíz kérdéses társaság piaci részesedését kizárólag az e társaságok által a 2005. évi tájékoztatáskérést követően bejelentett teljes forgalom alapján állapította meg. Ennélfogva érdekes lenne megismerni a többi társaság forgalmának megoszlását a piac méretének és az egyes kérdéses társaságok Bizottság által megállapított piaci részesedésének megkérdőjelezése érdekében. Mindenesetre nem a Bizottság feladata, hogy egyedül döntsön arról, mely dokumentumok és elemek hasznosak a felperes védekezéséhez.

110 A felperes úgy véli, hogy a felek válaszaiba való betekintés biztosítása hiányában a Bizottságnak legalábbis megfelelő intézkedéseket kellett volna hoznia a neki bejelentett számadatok összevetésének elősegítése érdekében. Mivel megtagadták tőle az iratokba való betekintést, a felperes nem kapott lehetőséget arra, hogy hatékonyan megvizsgálja a Bizottság által alapul vett számadatokat. E számadatok ismerete lehetővé tette volna a felperes számára, hogy hatékonyan vitassa a Bizottságnak a tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettségére vonatkozó vélelmét.

111 A Bizottság úgy érvel, hogy a piac méretére vonatkozó számadatok nem terhelő, illetve mentő bizonyítékok. A felperest kizárólag a saját válasza érintette, mivel a bírságok megállapítását illetően – az alvállalkozói szerződéseket figyelmen kívül hagyva – kizárólag az eladásai értékét vették figyelembe. Ennélfogva a kartell többi résztvevője által szolgáltatott számadatok a felperes vonatkozásában nem relevánsak.

b) A Törvényszék álláspontja

112 A felperes lényegében úgy érvel, hogy a Bizottság azáltal, hogy elutasította a kifogásközlésre a többi címzett által adott válaszokba, valamint a tájékoztatáskérésekre adott válaszokba való betekintés iránti kérelmét, megsértette a védelemhez való jogát, mivel nem hozott megfelelő intézkedéseket a neki bejelentett számadatok összevetésének elősegítése érdekében.

113 E tekintetben az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartása, amely a közösségi jog alapelvét képezi, és amelyet minden körülmények között biztosítani kell, különösen minden olyan eljárásban, amely szankció kiszabásához vezethet, még akkor is, ha közigazgatási eljárásról van szó, megköveteli, hogy az érintett vállalkozásnak lehetősége legyen kifejteni álláspontját a Bizottság által állított tényállás, kifogások és körülmények valóságtartalmáról és relevanciájáról (a Törvényszék T-109/02., T-118/02., T-122/02., T-125/02., T-126/02., T-128/02., T-129/02., T-132/02. és T-136/02. sz., Bolloré és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben

2007. április 26-án hozott ítéletének [EBHT 2007., II-947. o.] 66. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

114 Közelebbről a kifogásközlésre adott válaszokat illetően a Törvényszék kimondta, hogy amennyiben a Bizottság a kifogásközlésre adott válasz adott szövegrészletére vagy az ilyen válaszhoz csatolt iratra kívánja alapítani a jogsértés fennállásának bizonyítását az EK 81. cikk (1) bekezdésének alkalmazására irányuló eljárásban, az ezen eljárásban érintett többi félnek lehetőséget kell biztosítani, hogy nyilatkozhassanak az ilyen bizonyítékról (lásd a Törvényszék T-43/02. sz., Jungbunzlauer kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 27-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-3435. o.] 343. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

115 E tekintetben ki kell emelni, hogy a felperesnek 2007. augusztus 23-án megküldött „tényállásban" foglalt bizonyítékokon kívül a határozat nem támaszkodik semmilyen olyan tényre, kifogásra vagy körülményre, amely nem szerepelt volna már a kifogásközlésben is. A „tényállást" illetően a felperes nem vitatja a Bizottság azon állításait, amelyek szerint e dokumentum semmilyen új kifogást nem hozott fel, hanem olyan további bizonyítékokra való hivatkozásra szorítkozott, amelyekkel kapcsolatban a felperes kifejthette álláspontját.

116 Ami a forgalmakat és a piaci részesedéseket illeti, amelyekkel kapcsolatban a felperes úgy véli, hogy a piac méretének és az egyes kérdéses társaságok piaci részesedésének megkérdőjelezése érdekében ismernie kellene a megoszlásukat, meg kell állapítani, hogy a határozat (89) és (373) preambulumbekezdésében a tagállamok közötti kereskedelem érintettsége érzékelhető jellegének bizonyítása érdekében felhasznált számadatokat a kifogásközlés már tartalmazta.

117 Következésképpen a Bizottság a jogsértés fennállásának bizonyítása érdekében nem a kifogásközlésre adott válaszokra, hanem a felperes számára már ismert számadatokra támaszkodott.

118 Meg kell azonban állapítani, hogy kizárólag a kifogásközlés alapján a felperes nem kapott lehetőséget arra, hogy vitassa a Bizottság által a kereskedelem érzékelhető érintettségének bizonyítása érdekében felhasznált számadatokat. Az érintett egyedi vállalkozásnak ugyanis alig van lehetősége arra, hogy ellenőrizze, vajon a kartell összes tagjának forgalma és konszolidált piaci részesedése meghaladja-e a 40 millió eurót, illetve az 5%-ot. Az egyes vállalkozások teljes bizonyossággal csak a saját számadataikat tudják vitatni. Ennélfogva a piac méretének és a kérdéses többi társaság piaci részesedéseinek vitatása érdekében és az e számadatokra vonatkozó saját érvekre való hivatkozás céljából nélkülözhetetlen annak ismerete, hogy a többi társaság forgalma hogyan oszlik meg, amelynek hiányában a felperes nem tudta hatékonyan kifejteni álláspontját a Bizottság által állított tények, kifogások és körülmények valóságtartalmáról és relevanciájáról.

119 A Törvényszék pervezető intézkedés keretében tehát arra kérte a Bizottságot, hogy nyújtsa be hozzá a határozat többi címzettje által a kifogásközlésre adott válaszok, valamint a tájékoztatáskérésekre adott válaszok nem bizalmas változatának releváns szövegrészleteit, amennyiben e válaszok a Bizottság által a kifogásközlésben felhasznált számadatokra vonatkoznak. E dokumentumokat az ügy irataihoz csatolták, ily módon a felperes azokat megismerhette. Márpedig a fenti 57. pontban már kiemelésre került, hogy a felperes a tárgyaláson megerősítette, hogy nem hoz fel a Bizottság által benyújtott dokumentumokra alapított érvet.

120 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a felperes védelemhez való joga nem sérült.

121 Az ítélkezési gyakorlatból ugyanis valóban kitűnik, hogy a védelemhez való jognak a közigazgatási eljárás szakaszában bekövetkezett megsértése nem orvosolható pusztán azáltal, hogy a kérdéses dokumentumokba való betekintést későbbi szakaszban – különösen a vitatott határozat megsemmisítése iránti esetleges keresetre vonatkozó bírósági eljárás során – lehetővé tették (a Bíróság C-204/00. P., C-205/00. P., C-211/00. P., C-213/00. P., C-217/00. P. és C-219/00. P., Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. január 7-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-123. o.] 104. pontja).

122 Annak vizsgálatához azonban, hogy valamely irat hozzáférhetővé tételének megtagadása a közigazgatási eljárásban hátrányosan érinthette-e az érintett vállalkozás védelmét, különbséget kell tenni a vállalkozás tisztázására alkalmas dokumentumokba való betekintés és a kifogásolt jogsértés fennállását bizonyító dokumentumokba való betekintés között (a fenti 121. pontban hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 130. pontja).

123 Ez utóbbi dokumentumokat illetően a Bíróság kiemelte, hogy az érintett vállalkozásnak kell bizonyítania, hogy a Bizottság a határozatában más eredményre jutott volna, ha a dokumentumot – amelyet a vállalkozással nem közöltek, és amelyre a Bizottság e vállalkozás szankcionálása során támaszkodott – terhelő bizonyítékként nem lehetne figyelembe venni (a fenti 121. pontban hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 73. pontja). E megállapítás *a fortiori* érvényes akkor, ha nem olyan dokumentumokról van szó, amelyekre a Bizottság a kifogásolt jogsértés fennállásának bizonyítása érdekében támaszkodott, hanem olyan dokumentumokról, amelyek a kereskedelem érintettsége érzékelhető jellegének hiánya miatt megkérdőjelezhetik az EK 81. cikk (1) bekezdése megsértésének fennállását. Márpedig a felperes ezt meg sem próbálta bizonyítani (lásd a fenti 119. pontot).

124 Következésképpen a jelen jogalapot el kell utasítani.

125 Ami a felperes azon kérelmét illeti, hogy rendeljék el a teljes közigazgatási aktának a Törvényszék Hivatalához való benyújtását, meg kell állapítani, hogy amennyiben e kérelem a határozat többi címzettje által a kifogásközlésre adott válaszok, valamint a Bizottság tájékoztatáskéréseire adott válaszok releváns szövegrészleteire vonatkozott, a Törvényszék e kérelemnek helyt adott. Egyebekben a felperes nem fejtette ki, hogy a kért dokumentumok miért relevánsak, következésképpen a kérelmét el kell utasítani.

B – *A bírság törlésére, illetve csökkentésére irányuló jogalapok*

126 A felperes négy másodlagos jogalapra hivatkozik, amelyek közül az első a bírság törlésére, a többi pedig – amely még az elsőhöz képest is másodlagos – a bírság lényeges csökkentésére irányul.

1. *A kereskedelem és a verseny érzékelhető érintettségéről*

a) A felek érvei

127 A felperes emlékeztet arra, hogy ahhoz, hogy valamely kartell az EK 81. cikkben foglalt tilalom hatálya alá essen, a verseny sérelmének és a tagállamok közötti kereskedelem érintettségének érzékelhetőnek kell lennie.

128 A Bizottság az első jogalappal kapcsolatban előadott fejtegetéseire hivatkozik.

b) A Törvényszék álláspontja

129 Meg kell állapítani, hogy a jelen jogalap valójában az EK 81. cikk (1) bekezdésének két alkalmazási feltételére vonatkozik. Az első jogalap vizsgálata keretében előadott észrevételekre kell tehát utalni (a fenti 47. és az azt követő pontok), amelyek keretében a Törvényszék a felperes kifogásait megvizsgálta, és elvetette.

2. *A súlyosságról*

a) A felek érvei

130 A felperes úgy érvel, hogy a jogsértések súlyát számos elem, különösen az ügy sajátos körülményei és összefüggései alapján kell megállapítani. Márpedig a Bizottság ezen elveket nem vette figyelembe, és csupán egyetlen kritériumra, azaz a jogsértés sajátos jellegére támaszkodott.

131 Az árak közvetlen rögzítésére vonatkozó megállapodásokat illetően a felperes azt állítja, hogy az Allied Arthur Pierre által előírni kívánt minimumárakat a felek egyike sem tartotta be. Továbbá a szankcionált magatartások nem eredményezték az eladási árak tényleges növekedését. Következésképpen a bírság a sérelmezett magatartások tényleges jelentőségéhez, a piacra és a versenyre gyakorolt tényleges hatásukhoz, valamint a megállapított jogsértések számához képest teljesen aránytalan. A Bizottság megsértette továbbá az egyenlő bánásmód elvét is, amikor a bírság kiszámítása során kizárólag a felperes esetében vette figyelembe a jogsértés által nem érintett tevékenységekkel elért forgalmat, és előnyben részesített más gazdasági szereplőket, nevezetesen az Allied Arthur Pierre-t és az Interdeant, akik a kartellben jelentősebb mértékben vettek részt. Végül a Bizottság nem bizonyította a kartellnek a piacra gyakorolt tényleges hatását, noha e hatás mérhető.

132 A Bizottság úgy érvel, hogy mindezen érv hatástalan, mivel olyan magukban rejlően súlyos jogsértésekről van szó, mint az árak rögzítése vagy a piacok felosztása.

133 A Bizottság kiemeli továbbá, hogy az ítélkezési gyakorlat mindig is hangsúlyozta, hogy a Bizottság a bírságok megállapítása területén széles mérlegelési mozgástérrel rendelkezik. A jelen ügyben ezen ítélkezési gyakorlat alapján a Bizottság az értékesítéseknek

a bírság összegét meghatározó százalékos megállapítása során (17%) az érintett korlátozások jellege miatt csak a jogsértés „különösen súlyos" jellegét vette figyelembe. Más tényezők figyelembevétele egyébként magasabb százalékszám megállapításához vezetett volna. A jogsértés hatása azonban ezen értékelés keretében nem jött számításba. Továbbá a piaci részesedések a bírság megállapítása során nem relevánsak.

b) A Törvényszék álláspontja

134 A felperes úgy érvel, hogy a Bizottság tévesen határozta meg a jogsértés súlyát kizárólag annak magában rejlő jellege alapján.

135 E tekintetben ki kell emelni, hogy a határozat (542) preambulumbekezdésében a Bizottság úgy érvel, hogy a jelen ügyben megállapított típusú korlátozással járó megállapodások vagy összehangolt magatartások kizárólag magukban rejlő jellegük alapján „különösen súlyosnak" minősíthetők, anélkül hogy szükséges lenne, hogy az ilyen magatartásokat meghatározott földrajzi kiterjedés vagy sajátos hatás jellemezze. Ezen állításának alátámasztására a Bizottság mind a határozatban, mind pedig az ellenkérelemben a fenti 89. pontban hivatkozott Scandinavian Airlines System kontra Bizottság ügyben hozott ítéletre utal.

136 Ezen ítéletben a Törvényszék megállapította, hogy a súlyosság megítélése során különösen a versenykorlátozások jellegét kell figyelembe venni, továbbá a jogsértés súlyát a visszaélésszerű magatartások jellege és célja alapján lehet megállapítani, és hogy az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a magatartás céljával kapcsolatos elemek a bírság összegének megállapítása során nagyobb jelentőségűek lehetnek, mint a magatartás hatásaira vonatkozó elemek (lásd az ítélet 83. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

137 A jelen ügyben a jogsértés célja az árak rögzítése és a piacok felosztása volt. A versenyjog ilyen nyilvánvaló megsértése jellegénél fogva különösen súlyos.

138 Továbbá az 1998. évi iránymutatással ellentétben a 2006. évi iránymutatás már nem említi, hogy a súlyosság értékelésekor figyelembe kell venni azt, hogy „a jogsértők milyen tényleges gazdasági lehetőségekkel rendelkeznek ahhoz, hogy más piaci szereplőknek […] kárt okozzanak", sem pedig a jogsértés „piacra gyakorolt tényleges hatását, ha ez a hatás mérhető".

139 Márpedig a 2006. évi iránymutatás a (20) bekezdésben kifejezetten kimondja, hogy „[a] súlyosságot minden egyes jogsértéstípusnál esetenként állapítják meg, valamennyi releváns körülmény figyelembevételével". Továbbá, a fenti 91. pontban már kiemelésre került, hogy a 2006. évi iránymutatás a bírságok kiszámítása területén alapvető módszertani változást eredményezett. Közelebbről a jogsértések három („enyhe", „súlyos" és „különösen súlyos") kategóriába való sorolását eltörölték, és a pontosabb különbségtétel lehetővé tétele érdekében egy 0-tól 30%-ig terjedő skálát vezettek be. A 2006. évi iránymutatás (19) bekezdése szerint a bírság alapösszege „az eladások értékéhez bizonyos meghatározott mértékben aránylik; az arányszámot a jogsértés súlyosságának függvényében állapítják meg". Általános szabály szerint „az eladások értékének szóban forgó arányát akár 30%-ban is megállapíthatják" (az iránymutatás (21) bekezdése).

140 Ennélfogva a Bizottság nem élhet úgy a bírságok kiszabása területén rendelkezésére álló mérlegelési mozgástérrel, és nem állapíthatja meg úgy a 0 és 30% közötti pontos mértéket, hogy nem veszi figyelembe az ügy sajátos körülményeit. Így a 2006. évi iránymutatás (22) bekezdése kimondja, hogy „[a]nnak eldöntéséhez, hogy az eladások értékének adott esetben alkalmazandó aránya alacsonyabb vagy magasabb legyen ennél a mértéknél [helyesen: e skála alsó vagy felső értékéhez közelítsen-e], a Bizottság olyan tényezőket fog figyelembe venni, mint például a jogsértés jellege, az érintett felek összesített piaci részesedése, a jogsértés földrajzi kiterjedése, valamint az, hogy a jogsértés megvalósult-e".

141 A pontos százalékszám meghatározása bizonyos mértékben könnyebb az árak rögzítésére és a piac felosztására vonatkozó titkos horizontális megállapodások esetén, amelyek esetén a 2006. évi iránymutatás (23) bekezdése értelmében a figyelembe vett eladások arányát általában „a legmagasabb szinten" állapítják meg. E bekezdésből kitűnik, hogy a legsúlyosabb korlátozások esetén a mértéknek meg kell haladnia legalább a 15%-ot.

142 A jelen ügyben e tekintetben nem kell megsemmisíteni a határozatot azért, mert a 17%-os mértéket kizárólag a jogsértés magában rejlő súlyos jellege alapján állapították meg. Amikor ugyanis a Bizottság megelégszik a legsúlyosabb korlátozásokra előírt minimális mértékkel megegyező vagy majdnem megegyező mérték alkalmazásával, nem szükséges további elemeket vagy körülményeket figyelembe venni. Erre csak akkor lenne szükség, ha magasabb mértéket kellene megállapítani. E tekintetben a felperes természetesen nem hivatkozik arra, hogy a Bizottságnak magasabb mértéket kellett volna megállapítania, a Bizottság pedig nem kérte, hogy a Törvényszék növelje a bírság összegét.

143 Következésképpen a jogsértés súlyának elvont meghatározására alapított kifogást el kell utasítani.

144 Az egyenlőség elvének állítólagos megsértésére alapított kifogást illetően elegendő megállapítani, hogy az Allied Arthur Pierre a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján a Bizottsággal való együttműködése miatt részesült csökkentésben. Az Interdeant illetően a Törvényszék a negyedik másodlagos jogalap keretében vizsgálja majd meg azon kérdést, hogy e társaság miért részesült csökkentésben, míg a felperes nem (a lenti 170. és az azt követő pontok). Végül a Bizottság mint ténybeli alapot nélkülözőt vitatja azon állítást, miszerint a bírság kiszámítása során kizárólag a felperes esetében vette figyelembe a jogsértés által nem érintett tevékenységekkel elért forgalmat. E tekintetben a határozatból kitűnik, hogy kizárólag a 10%-os felső határ kiszámítása érdekében vették figyelembe a felperes teljes forgalmát, tehát a Belgiumban végzett nemzetközi költöztetéseken kívüli tevékenységét. Ennélfogva e kifogást is el kell utasítani.

3. *Az enyhítő körülményekről*

a) A felek érvei

145 A felperes három enyhítő körülményre hivatkozik.

146 Először is a felperes kiemeli, hogy azon körülményt, hogy haladéktalanul meghozta az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy megfeleljen a közösségi versenyjognak, enyhítő körülményként lehetett volna figyelembe venni.

147 Másodszor a Bizottság nem vette figyelembe azon körülményt, hogy a látszatárajánlatokat azért tették, mert azok piaci igényre válaszoltak. A Bizottság nem állíthatja, hogy a szervezeti egységei keretében ennyire elterjedt magatartás ilyen sokáig teljesen ismeretlen maradt a számára. E körülmény tehát fenntartotta és erősítette az abba vetett bizalmat, hogy a magatartás nem jogellenes, mivel azt a hatóságok tagjai kívánták meg.

148 Harmadszor a felperes úgy érvel, hogy sosem vitatta a jogsértések valóságtartalmát.

149 A Bizottság cáfolja ezen érveket.

b) A Törvényszék álláspontja

150 A jelen jogalap keretében, valamint az elsődleges második jogalap első és második része keretében a felperes három enyhítő körülményre hivatkozik.

A jogsértő magatartás megszűnése

151 A jogsértő magatartás felperes általi megszüntetését illetően meg kell állapítani, hogy az nem minősül a bírság csökkentését igazoló enyhítő körülménynek.

152 Ahogyan ugyanis a Bizottság helyesen megjegyezte, a 2006. évi iránymutatás (29) bekezdésének első franciabekezdése kimondja, hogy noha a bírság alapösszege csökkenthető, ha az érintett vállalkozás bizonyítja, hogy a Bizottság első beavatkozására abbahagyta a jogsértést, ez „nem vonatkozik a titkos megállapodásokra és magatartásra (főként a kartellekre nem)". Ezen túlmenően ezen enyhítő körülmény figyelembevétele azon esetekre korlátozódik, amikor a jogsértés a Bizottság első beavatkozását követően megszűnik. Márpedig a felperes 2003. szeptember 8-ig vett részt a jogsértésben, míg a vizsgálatokra ezen időpontot követően, azaz 2003. szeptember 16-án került sor.

A jogsértő magatartás jogszerűségébe vetett bizalom

153 A 2006. évi iránymutatás (29) bekezdésének utolsó franciabekezdése szerint „[a] bírság alapösszege csökkenthető […], amennyiben a versenyellenes magatartást közhatóságok vagy jogszabályok engedélyezték vagy ösztönözték".

154 A felperes azt állítja, hogy azon tény, hogy a Bizottságnak tudomása volt a jogsértő magatartásról, és azt éveken keresztül tűrte, e magatartás jogszerűségébe vetett jogos – noha téves – bizalmat keltett benne. Továbbá a felperes csak piaci igényre válaszolt.

155 E tekintetben a Bizottság helyesen hangsúlyozza, hogy a szállítóval kapcsolatban lévő személy, például a Bizottság alkalmazottja nem a költöztető társaságok tényleges ügyfele. A határozat (264) preambulumbekezdésében a Bizottság kiemeli, hogy a költöztetést fizető vállalkozás vagy közintézmény feladata a költöztető társaság kiválasztása. Számos vállalkozás és közintézmény éppen azért kéri több ajánlat benyújtását, hogy választási lehetősége legyen. Következésképpen azon érveket, miszerint a látszatárajánlatokat azért tették, mert azok piaci igényre válaszoltak, illetve azokat csak azt követően nyújtották be, hogy az ügyfél már választott, el kell utasítani.

156 A felperes tehát nem hivatkozhat arra, hogy intézményi alkalmazottak kértek látszatárajánlatokat, mivel tudnia kellett volna, hogy az ilyen kérések az intézmények nevében vagy annak ösztönzésére nem fogalmazhatók meg, ugyanis azok nyilvánvalóan ellentétesek az intézmények pénzügyi érdekeivel. A három árajánlat benyújtásának követelménye éppen a minimális versenyt volt hivatott biztosítani, valamint annak elkerülését, hogy egyetlen költöztető társaság határozhassa meg egyoldalúan valamely költöztetés árát.

157 Továbbá, feltételezve, hogy a Bizottságnál dolgozó személy számára ismert tények betudhatók a Bizottságnak mint intézménynek, meg kell jegyezni, hogy önmagában a versenyellenes magatartás ismerete nem foglalja magában azt, hogy a Bizottság e magatartást a 2006. évi iránymutatás (29) bekezdésének utolsó franciabekezdése értelmében hallgatólagosan „engedélyezte vagy ösztönözte". Az állítólagos tétlenség ugyanis nem hasonlítható olyan pozitív aktushoz, mint az engedélyezés vagy az ösztönzés.

158 Végül a felperes nem bizonyította, hogy a Bizottság állítólagos tétlensége következtében valóban bízott a magatartás jogszerűségében, illetve hogy a Bizottság e tekintetben bizonytalanságot teremtett. Közismert ugyanis az alkalmazott arra vonatkozó kötelezettségének gazdasági értelme, hogy több árajánlatot terjesszen elő. Nem pusztán formalitásról van szó, hanem a legelőnyösebb ajánlat kiválasztásának eszközéről.

Ennélfogva a versenyszabályok megsértése különösen a látszatárajánlatokat illetően a jelen ügyben annyira nyilvánvaló, hogy a gondos gazdasági szereplő nem hivatkozhat az e magatartás jogszerűségébe vetett jogos bizalomra.

159 Mindenesetre ki kell emelni, hogy a felperes érvei csak a látszatárajánlatokra vonatkoznak. Márpedig a látszatárajánlatokkal kapcsolatos magatartás az összetett, egységes és folyamatos jogsértés három összetevőjének csupán egyike, amely jogsértés az árakra vonatkozó írásbeli megállapodást és jutalékfizetésre vonatkozó megállapodást is magában foglalt.

A tények nem vitatása

160 A kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló 1996. július 18-i bizottsági közleménnyel (HL C 207., 4. o.) szemben a 2002. évi engedékenységi közlemény nem rendelkezik a tények valóságtartalmának nem vitatása miatti csökkentésről. Az Allied Arthur Pierre együttműködése miatt a Bizottság már olyan bizonyítékok birtokában volt, amelyek lehetővé tették a jogsértés bizonyítását, és a felperes általi nem vitatás semmilyen hozzáadott értéket nem jelentett. E körülmények között a Bizottság helyesen állapíthatta meg, hogy nem indokolt a felperes számára bírságcsökkentést nyújtani az együttműködése miatt.

161 Következésképpen a jelen jogalapot el kell utasítani.

4. *A rendkívüli körülményekről*

a) A felek érvei

162 A másodlagos jogalapok keretében a felperes – ahogyan a második jogalap harmadik részében és a harmadik jogalap második részében is – a fizetőképességének hiányára hivatkozik.

163 A Bizottság a második és a harmadik jogalap keretében megfogalmazott észrevételeire utal.

b) A Törvényszék álláspontja

164 Emlékeztetni kell arra, hogy a jelen jogalap vizsgálata keretében a Törvényszék figyelembe veszi a második jogalap harmadik részében és a harmadik jogalap második részében hivatkozott érveket is. A felperes tehát lényegében arra hivatkozik, hogy nem képes megfizetni a bírságot, és azt sérelmezi, hogy az Interdeannel szemben egyenlőtlen bánásmódban részesült.

165 Először is a felperes fizetőképességének állítólagos hiányát illetően ki kell emelni, hogy ahhoz, hogy valamely vállalkozás a 2006. évi iránymutatás (35) bekezdése értelmében gazdasági nehézségek miatt a bírság rendkívüli csökkentésében részesüljön, a kérelmen kívül két együttes feltételnek kell teljesülnie, amely először is a bírság megfizetésének leküzdhetetlen nehézsége, és másodszor „adott [helyesen: sajátos] szociális és közgazdasági környezet” fennállása.

166 Az első feltételt illetően a Bizottság a határozat (632) preambulumbekezdésében annak megjegyzésére szorítkozott, hogy „[m]ivel a bírság […] a vállalkozás 2006-ban elért világméretű forgalmának csak 3,76%-át teszi ki, e bírság nem sodorja visszavonhatatlanul veszélybe [a felperes] gazdasági életképességét". Ennélfogva a Bizottság megállapította, hogy az első feltétel nem teljesül.

167 Márpedig meg kell állapítani, hogy ezen értékelés elvont, és egyáltalán nem veszi figyelembe a felperes tényleges helyzetét. Pusztán annak kiszámítása, hogy a bírság a vállalkozás világméretű forgalmának hány százalékát teszi ki, önmagában nem támaszthatja alá azon következtetést, miszerint e bírság nem sodorja visszavonhatatlanul veszélybe a vállalkozás gazdasági életképességét. Ha ugyanis erről lenne szó, konkrét küszöbértékeket lehetne megállapítani a 2006. évi iránymutatás (35) bekezdésének alkalmazásához. Következésképpen a határozat (632) preambulumbekezdése nem alapozhatja meg a Ziegler kérelmének elutasítását.

168 A második feltételt illetően a Bizottság a határozat (651) és (655) preambulumbekezdésében megállapította, hogy a jelen ügyben a társadalmi és gazdasági környezetet nem jellemzi a 2006. évi iránymutatás (35) bekezdésének értelmében vett sajátos jelleg, ennélfogva el kell utasítani minden, erre alapított bírságcsökkentés iránti kérelmet. Mivel a felperes nem kérdőjelezte meg azon megállapítást, miszerint e második feltétel nem teljesült, a Bizottság alappal utasította el a felperes azon érveit, amelyek a bírságnak a felperes gazdasági és pénzügyi nehézségei miatti csökkentésére irányultak.

169 Azon tény, hogy ezen indokolás az Interdean helyzetét értékelő részben található, és nem a Zieglerre vonatkozó részben, nem kérdőjelezi meg e következtetést. A határozat (651) és (655) preambulumbekezdésének szövegéből ugyanis egyértelműen kitűnik, hogy az azokban foglalt megállapítás a felperesre is érvényes.

170 Másodszor az egyenlő bánásmód elvének az Interdeanhoz képest való állítólagos megsértését illetően meg kell állapítani, hogy a Bizottság az Interdeannak a 2006. évi iránymutatás (35) bekezdése szerinti kérelmét ugyanazon indokkal utasította el, mint a felperes esetében, azaz hogy hiányzik az „adott [helyesen: sajátos] szociális és közgazdasági környezet" (lásd a határozat (655) preambulumbekezdését). E tekintetben tehát nem valósult meg semmilyen eltérő bánásmód.

171 Igaz, hogy a Bizottság a 2006. évi iránymutatás (37) bekezdése alapján valóban nyújtott bírságcsökkentést az Interdeannak. A határozatból azonban kitűnik, hogy az Interdean és a felperes helyzete nem hasonlítható össze. E tekintetben elegendő megállapítani, hogy a felperes bírsága messze a teljes forgalmának 10%-os felső határa alatt van, míg az Interdean bírsága a csökkentés előtt messze meghaladta e felső határt.

172 Harmadszor a felperes úgy érvel, hogy a helyzete a határozat elfogadása óta romlott. Márpedig, ahogyan a felperes a tárgyaláson egyébként kifejezetten elismerte, a határozat elfogadását követő események nem befolyásolják a határozat jogszerűségét. Ennélfogva e jogalapot el kell utasítani.

173 Ebből következik, hogy a keresetet teljes egészében el kell utasítani.

A költségekről

174 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján a Törvényszék a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A felperest, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére, ideértve a Törvényszék előtti ideiglenes intézkedés iránti eljárással kapcsolatban felmerült költségeket is.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (nyolcadik tanács)

a következőképpen határozott:

1) A Törvényszék a keresetet elutasítja.

2) A Törvényszék a Ziegler SA-t kötelezi a költségek viselésére, ideértve a Törvényszék előtti ideiglenes intézkedés iránti eljárással kapcsolatban felmerült költségeket is.

Papasavvas Wahl Dittrich

Kihirdetve Luxembourgban, a 2011. június 16-i nyilvános ülésen.

Aláírások

Tartalomjegyzék

Tényállás ..... II - 3515

A – A jogvita tárgya ..... II - 3515

B – A felperes ..... II - 3516

C – A közigazgatási eljárás ..... II - 3517

D – A határozat ..... II - 3518

Az eljárás és a felek kérelmei ..... II - 3522

A jogkérdésről ..... II - 3524

A – A határozat megsemmisítésére irányuló jogalapok ..... II - 3524

1. Az EK 81. cikk (1) bekezdésének alkalmazásához szükséges feltételek értékelése során elkövetett nyilvánvaló mérlegelési hibákra és téves jogalkalmazásra alapított, első jogalapról ..... II - 3524

a) A felek érvei ..... II - 3524

b) A Törvényszék álláspontja ..... II - 3527

Előzetes észrevételek ..... II - 3528

A tagállamok közötti kereskedelem érzékelhető érintettségéről ..... II - 3530

– A határokon átnyúló jellegről ..... II - 3531

– A 40 millió eurós küszöbértékről ..... II - 3532

– Az 5%-os küszöbértékről ..... II - 3534

2. Az EK 81. cikk (1) bekezdésének végrehajtása során elkövetett nyilvánvaló mérlegelési hibákra és téves jogalkalmazásra alapított, második jogalapról .. II - 3537

a) A felek érvei ..... II - 3537

b) A Törvényszék álláspontja ..... II - 3538

3. Az indokolási kötelezettség megsértésére alapított, harmadik jogalapról ... II - 3539

a) A felek érvei ..... II - 3539

b) A Törvényszék álláspontja ..... II - 3540

4. A védelemhez való jog megsértésére alapított, negyedik jogalapról ..... II - 3544

a) A felek érvei ..... II - 3545

b) A Törvényszék álláspontja ..... II - 3545

5. A védelemhez való jog megsértésére alapított, ötödik jogalapról ..... II - 3547

a) A felek érvei ..... II - 3547

b) A Törvényszék álláspontja ..... II - 3548

B – A bírság törlésére, illetve csökkentésére irányuló jogalapok ..... II - 3552

1. A kereskedelem és a verseny érzékelhető érintettségéről ..... II - 3552

a) A felek érvei ..... II - 3552

b) A Törvényszék álláspontja ..... II - 3552

2. A súlyosságról ..... II - 3553

a) A felek érvei ..... II - 3553

b) A Törvényszék álláspontja ..... II - 3554

3. Az enyhítő körülményekről ..... II - 3557

a) A felek érvei ..... II - 3557

b) A Törvényszék álláspontja ..... II - 3557

A jogsértő magatartás megszűnése ..... II - 3558

A jogsértő magatartás jogszerűségébe vetett bizalom ..... II - 3558

A tények nem vitatása ..... II - 3560

4. A rendkívüli körülményekről ..... II - 3561

a) A felek érvei ..... II - 3561

b) A Törvényszék álláspontja ..... II - 3561

A költségekről ..... II - 3563